

CONCURSULUI NAȚIONAL *LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ*
etapa județeană, 11 mai 2013
Nivelul 4 - clasele a XI-a și a XII-a

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore

Citește cu atenție fiecare text de la cele trei subiecte, apoi cerințele și răspunde cât mai bine posibil.

SUBIECTUL I

30 de puncte

ROZA LUI PARACELSUS

de Jorge Luis Borges

Din atelierul său, aflat în două încăperi scobite sub pământ, Paracelsus îi ceru Dumnezeului său, vagului său Dumnezeu, oricărui Dumnezeu, să-i trimită un discipol. În sobă, un palid foc proiecta umbre neregulate. Să se ridice pentru a aprinde lampa de fier ar fi cerut un efort mult prea mare. Paracelsus, toropit de oboseală, uită de rugăciunea formulată. Noaptea înghițise athanorul și prăfuitele alambicuri, când cineva bătu în ușă. Pe jumătate adormit, Paracelsus se ridică, urcă cele câteva trepte ale scării în formă de melc și deschise unul dintre canaturile ușii. Un necunoscut trecu pragul. Părea, și el, din cale-afară de ostenit. Paracelsus îi arată o laviță; celălalt se așeză în tăcere. La început nu rostiră niciun cuvânt, iar mai apoi magistrul curmă, primul, tăcerea.

— Țin minte chipurile dinspre Apus, ca și pe acelea dinspre Răsărit, spuse el, nu fără o anume emfază. Dar nu țin minte chipul tău. Cine ești și ce voești de la mine?

— Numele meu nu are însemnătate, răspunse celălalt. Am colindat trei zile și trei nopți ca să ajung până aici. Vreau să fiu ucenicul tău. Ți-am adus, iată, întregul meu avut.

Scoase la iveală un săcușor de piele și, cu mâna dreaptă, îl răsturnă pe masă: se prelinse un șuvoi de galbeni.

Paracelsus, pentru a-și aprinde lampa, fusese nevoit să-i întoarcă spatele. Când se întoarse iar către noul venit, observă că acesta ținea o roză în mâna stângă. Roza îl neliniști.

Se aplecă, își împreună vârfurile degetelor și spuse:

— Mă crezi în stare să făuresc piatra care să preschimbe elementele în aur și tot aur îmi oferi. Dar eu nu aurul îl caut, și dacă aurul te preocupă, nu-mi vei fi niciodată ucenic.

— Aurul nu mă preocupă defel, răspunse celălalt. Galbenii aceștia nu sunt altceva decât o mărturie a dorinței mele de a învăța. Aș dori să-mi arăți Piatra Filozofală. Vreau să te însoțesc pe drumul care duce la Piatră.

Paracelsus rosti rar:

— Drumul este Piatra. Piatra este punctul de pornire. Dacă nu înțelegi acest lucru, n-ai început încă să înțelegi. Căci țelul este în fiecare dintre pașii tăi.

Celălalt îl privi neîncrezător. Îl întrebă cu glas schimbat:

— Dar există oare un țel?

Paracelsus izbucni în râs.

— Detractorii mei, care nu sunt la fel de numeroși pe cât sunt de stupizi, susțin contrariul și mă învinovătesc de impostură. Eu nu le dau dreptate, însă n-ar fi cu neputință ca totul să fie o iluzie. Ceea ce știu e că *există* un drum.

Urmă o tăcere și apoi celălalt spuse:

— Sunt gata să-l străbat împreună cu tine, chiar dacă ar fi să cutreierăm multă vreme. Îngăduie-mi să trec deșertul. Îngăduie-mi să întrezăresc, fie și de departe, pământul făgăduit, chiar dacă astrele mi-ar interzice apoi să-l ating. Dar, înainte de a începe această călătorie, voiesc o dovadă.

— Când? întrebă Paracelsus, cu nelișițe.

— În clipa aceasta, răspunse discipolul, arătând dintr-odată o bruscă obstinație.

Începuseră să converseze în latină, acum vorbeau în germană.

Tânărul ridică roza deasupra capului.

— Se spune, rosti el, că poți arde un trandafir în flăcări, pentru a-l face să renască apoi din propria-i cenușă, cu ajutorul artei și a priceperii tale. Îngăduie-mi așadar să fiu martor al acestei minuni. Iată ce-ți cer, și îți ofer apoi, întreaga viață.

— Ești foarte credul, spuse magistrul. Și n-am ce face cu credulitatea: eu am nevoie de credință.

Celălalt insistă:

— Tocmai pentru că nu sunt credul vreau să văd cu propriii mei ochi pierirea și renașterea acestei roze.

Paracelsus o luase în mână și se juca, vorbind, cu petalele ei.

— Ești credul, continuă. Spui că aș fi în stare s-o nimicesc?

— Oricine ar fi în stare s-o nimicească, spuse discipolul.

— Te înșeli. Crezi, oare, că este cu putință să trimiți ceva în neant? Crezi că întâiul Adam a izbutit, în Paradis, să distrugă măcar o singură floare, măcar un singur fir de iarbă?

— Nu ne aflăm în Paradis, răspunse tânărul cu încăpățănare; aici, sub razele lunii, totul e pieritor.

Paracelsus se ridicase.

— Și în care alt loc ne aflăm atunci? Crezi oare că divinitatea ar putea să creeze un spațiu care să nu fie Paradisul? Crezi oare că prăbușirea constă în altceva decât în a ignora tocmai faptul că ne aflăm în Paradis?

— O roză poate să ardă, spuse provocator discipolul.

— Mai este foc în vatră, răspunse Paracelsus. Dacă ai azvârli această roză în jărat, ai putea crede că flăcările au mistuit-o și că cenușa este reală. Îți spun că roza e eternă și că doar aparența ei poate să se schimbe. Mi-ar fi de ajuns o vorbă pentru ca tu, apoi, s-o ai din nou în fața ochilor.

— O vorbă? spuse discipolul, surprins. Athanorul e stins, alambicurile sunt acoperite de colb. Ce-ai putea face pentru ca ea să renască?

Paracelsus îl privi cu tristețe.

— Athanorul e stins, repetă el, iar alambicurile sunt acoperite de colb. În această etapă a lungii mele călătorii folosesc însă cu totul alte instrumente.

— Nu îndrăznesc să te întreb care anume, spuse celălalt, cu maliție și umilință.

— Vorbesc de acela pe care l-a folosit divinitatea pentru a crea cerul și pământul, și Paradisul invizibil pe care păcatul originar ni-l ascunde. Vorbesc de Cuvântul dezvăluit de Cabală.

Discipolul spuse atunci pe un ton rece:

— Te rog cu umilință să te învoiești a-mi arăta pieirea și întoarcerea rozei. Puțin îmi pasă dacă operezi cu Cuvântul ori cu athanorul.

Paracelsus rămase pe gânduri. În cele din urmă spuse:

— Dacă aș face-o, ai spune că e vorba despre o aparență impusă de magia ochilor tăi. Miracolul nu ți-ar da încrederea pe care o cauți. Așadar lasă roza.

Mereu neîncredător, suspicios, tânărul îl privi. Magistrul ridică vocea și-i spuse:

— La urma urmelor, cine ești tu, pentru a năvăli astfel în casa unui magistru și a cere de la el un miracol? Ce-ai făcut tu pentru a merita un asemenea dar?

Celălalt răspunse, tremurând:

— Știu bine că n-am făcut nimic. Îți cer, în numele tuturor anilor pe care-i voi petrece trudind în umbra ta, să-mi îngădui să văd cenușa, apoi roza. Nu-ți voi cere nimic altceva. Voi crede în mărturia ochilor mei.

Cu o mișcare bruscă, luă trandafirul roșu pe care Paracelsus îl lăsase pe pupitru și îl azvârlî în flăcări. Trandafirul își schimbă culoarea și, după câteva clipe, din el nu mai rămase decât o mână de cenușă. Clipe în șir, discipolul așteaptă cuvântul și miracolul.

Paracelsus rămasese de gheață. Spuse cu o ciudată simplitate:

— Toți medicii și toți spițerii din Basilea afirmă că aș fi un impostor. Poate că au dreptate. Aici odihnește cenușa care a fost cândva roză și nu va mai fi niciodată.

Tânărul se simți cuprins de rușine. Paracelsus era un șarlatan sau un simplu vizionar, iar el, un intrus, dăduse buzna în casa lui și acum îl silea să admită că faimoasele-i puteri magice nu sunt decât formule găunoase.

Îngenunche și rosti:

— Sunt de neiertat. Mi-a lipsit fervoarea pe care Atotputernicul o cere de la credincioși. Îngaduie-mi să mai privesc o dată cenușa. Mă voi întoarce când voi fi mai puternic; atunci voi fi discipolul tău, iar la capătul drumului voi vedea roza.

Vorbea cu o autentică pasiune, care nu era, însă, decât milă pentru bătrânul magistru, atât de venerat, atât de lovit, atât de ilustru și, la sfârșitul vieții, atât de gol pe dinăuntru. Cine era el, Johannes Grisebach, pentru a descoperi, cu sacrilega-i mână, că îndărătul măștii nu se afla nimeni?

Să-i lase galbenii ar fi părut o umilință. Și-i luă așadar la plecare. Paracelsus îl însoți până la capătul scării și-i spuse că va fi întotdeauna binevenit. Amândoi știau că nu se vor mai vedea niciodată. Paracelsus rămase singur. Înainte de a stinge lumina și de a se așeza în fotoliul scâlciat, răsturnă grămăjoara de cenușă în căușul palmei și rosti un cuvânt cu glas scăzut. Roza reapăru.

A. (6 puncte: 1,5 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Paracelsus se întoarce cu spatele către noul venit pentru:

- a. a nu-i vedea chipul;
- b. a aprinde lampa;
- c. a aprinde athanorul și alambicurile;
- d. a-i mulțumi divinității.

2. Când Paracelsus afirmă „Drumul este Piatra”, vrea să spună că:

- a. Piatra este simbolul vieții;
- b. Piatra este esențială pentru alchimiști;
- c. Piatra este drumul spre cunoaștere;
- d. Piatra este cunoașterea de sine.

3. Prezumtivul discipol își cere iertare:

- a. pentru că nu a fost destul de credincios;
- b. pentru că l-a jignit pe Paracelsus;
- c. pentru că îi este rușine;
- d. pentru că îi este milă de Paracelsus.

4. Paracelsus refuză să arunce roza în foc:

- a. pentru că aceasta nu poate fi nimicită;
- b. pentru că nu vrea să săvârșească o impostură;
- c. pentru că nu vrea să săvârșească un miracol;
- d. pentru că îi este milă de frumusețea ei.

B. (4 puncte: 0,5 p. pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea logică și temporală a următoarele idei principale ale textului, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos:

--	--	--	--	--	--	--	--

1. Tânărul aruncă roza în foc.
2. Johannes Grisebach i-a banii și pleacă.
3. Paracelsus nu se lasă convins de insistențele tânărului.
4. Paracelsus reînvie floarea.
5. Un necunoscut sosește la casa lui Paracelsus.
6. Necunoscutul insistă ca Paracelsus să-i arate roza renăscând din cenușă.
7. Paracelsus își dorește un discipol.
8. Necunoscutul mărturisește că vrea o dovadă înainte de a deveni discipolul lui Paracelsus.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare din cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, formulând enunțuri, la fiecare din următoarele cerințe:

1. Precizează instrumentele pe care Paracelsus nu le mai folosește.
2. Explică, în 6-10 rânduri, valorificând informațiile din text, semnificația secvenței: „Din atelierul său, aflat în două încăperi scobite sub pământ, Paracelsus îi ceru Dumnezeului său, vagului său Dumnezeu, oricărui Dumnezeu, să-i trimită un discipol”.
3. Din fragment reiese că cele două personaje se află în Paradis. Precizează care sunt argumentele aduse în favoarea acestei idei.
4. În fragmentul citat Paracelsus săvârșește o minune după plecarea vizitatorului. Prezintă, într-un text de 6-10 rânduri, motivul pentru care crezi că Paracelsus refuză să îi împărtășească vizitatorului capacitatea sa de a reînvia roza.

D. (8 puncte)

Două persoane care au citit povestirea *Roza lui Paracelsus* de Jorge Luis Borges discută între ele:

— Cred că Paracelsus este un pseudomaestru, mai mult chiar, un șarlatan.

— Da? Eu cred, dimpotrivă, că e un mare maestru, fiindcă nu are nevoie să înfăptuiască minuni.

Redactează, două texte de câte 15-30 de rânduri fiecare, care să reprezinte susținerea fiecărui punct de vedere exprimat de cei doi cititori, valorificând textul lui Borges.

SUBIECTUL al II-lea

20 de puncte

SALTUL DIN COSMOS CARE A SCHIMBAT LUMEA

de Claudiu Sorin

După mai bine de cinci ani de pregătiri, Felix Baumgartner a plonjat în gol de la o altitudine de peste 39.000 de metri. Odată cu saltul său, temerarul austriac a reușit să spargă bariera sunetului, să stabilească trei recorduri absolute și să extindă cu încă un pas limitele imposibilului.

Ziua de 14 octombrie 2012 va rămâne în istorie drept ziua în care omul a atins (și a depășit) în cădere viteza sunetului și, totodată, unul dintre cele mai importante repere ale luptei purtate de specia umană pentru a-și îndeplini străvechea năzuință a zborului. Drumul parcurs până la acest salt îndrăzneț a fost însă unul lung și fascinant, reușita curajosului austriac fiind o încununare a eforturilor omului depuse de-a lungul mileniilor.

De la Neil Armstrong la Felix Baumgartner

În urmă cu aproape jumătate de veac, pe 20 iulie 1969, peste 500 de milioane de oameni urmăreau cu sufletul la gură cea mai mare realizare de până atunci, aselenizarea primei nave

cosmice cu echipaj uman. Atunci, în momentul în care ieșea din Modulul Eagle și pășea pe suprafața Lunii, astronautul Neil Armstrong rostea faimoasa frază „Acesta este un pas mic pentru om, dar un salt uriaș pentru omenire”. Cu trei luni mai devreme, pe 20 aprilie 1969, în Salzburg se năștea Felix Baumgartner, cel care, pe 14 octombrie 2012, aruncându-se în gol de la marginea spațiului cosmic, avea să devină primul om care depășește viteza sunetului, fără a se propulsa sau proteja cu ajutorul unui vehicul. De altfel, Felix Baumgartner are tatuat pe unul dintre antebrațe mesajul „Născut pentru a zbura”. Și încă o coincidență extrem de interesantă. Amânat de mai multe ori din cauza condițiilor meteo nefavorabile, saltul lui Baumgartner a fost efectuat exact în ziua în care s-au aniversat 65 de ani (14 octombrie 1947) de când americanul Chuck Yeager reușea să depășească pentru prima dată în istorie viteza sunetului (340 m/s), la bordul unei nave experimentale.

Povestea saltului din stratosferă

Programat inițial să aibă loc luni, evenimentul a fost amânat de mai multe ori. Mai întâi pentru marți, apoi pentru joi, și, ultima oară, pentru duminică, 14 octombrie. Românii, alături de alte sute de milioane de pământeni, au putut urmări în direct „saltul din Cosmos care a schimbat lumea”. La ora 21.08 (ora României), austriacul în vârstă de 43 de ani a aterizat în New Mexico după 4 minute și 19 secunde de cădere liberă. I-au trebuit însă două ore și 21 de minute să atingă impresionanta înălțime (aproximativ 39 de kilometri), cu imensul său balon cu heliu – cel mai mare balon cu heliu construit vreodată.

Claustrofobie și atacuri de panică

Austriacul pasionat de sporturi extreme a fost susținut de o echipă NASA, formată din 300 de oameni, printre care 70 de fizicieni, ingineri și oameni de știință care lucrează de cinci ani la proiectul numit „Red Bull Stratos”, după firma care a sponsorizat evenimentul. În timp ce construia capsula și costumul, echipa de veterani s-a confruntat cu o mare incertitudine: ce se va întâmpla cu corpul lui Baumgartner după spargerea barierei sunetului? În plus, Baumgartner avea o mare problemă, pentru o persoană nevoită să fie câteva ore sufocată de pereții unei capsule, și anume claustrofobia. Suferind de atacuri de panică în timp ce se afla în costumul presurizat, austriacul a avut nevoie de psihologi și de specialiști care să-l ajute să-și învingă fobia.

Fără limite

Sute de milioane de telespectatori au privit înmărmuriți imaginea omului care avea sub picioare Planeta. Dispunând de o tehnologie fenomenală, misiunea s-a dovedit în cele din urmă un succes. Numeroasele camere video au urmărit minute în șir ceea ce părea a fi o bucată albă și amorfă, care se îndreaptă cu 1.227 de km pe oră spre Pământ, unde mama noului erou al acestui început de secol, Ava Baumgartner, privea neclintită spre monitor. După prima parte a saltului, în care nu și-a putut controla căderea și s-a învârtit de câteva ori, Felix și-a deschis parașuta și s-a pregătit de aterizare. După ce a atins solul, austriacul și-a dat jos casca și a îngenuncheat, timp în care cei aflați în centrul de comandă aplaudau ușurați, iar mama acestuia plângea de fericire. Pe lângă recordurile stabilite, Baumgartner a demonstrat, încă o dată, că cerul e o limită doar pentru aceia dintre noi care nu îndrăznesc să viseze și să vadă și dincolo de el.

1.342 de kilometri pe oră

Saltul lui Felix Baumgartner a făcut parte dintr-un proiect NASA ce a adunat informații prețioase pentru agenția spațială americană și, totodată, a depășit și mai multe recorduri mondiale. Baumgartner a sărit din capsulă având la dispoziție oxigen pentru 10 minute și o parașută specială. În timpul căderii din stratosferă către Pământ a fost depășită viteza sunetului.

Austriacul a fost la un pas de leșin în timpul misiunii, dar a reușit să se mențină conștient și să activeze chiar el parașuta pentru a ateriza în deșertul din New Mexico, la mică distanță de Roswell. Recordurile mondiale depășite includ: cea mai înaltă cădere liberă, cea mai înaltă altitudine la care a ajuns un om într-un balon, cea mai mare viteză atinsă de un om fără dispozitive de propulsie mecanică, 1.342 de kilometri pe oră.

„Trebuie să mergi foarte sus ca să realizezi cât de mic ești!”

Chiar dacă în timpul transmisiunii live a părut că operațiunea a mers fără probleme, Baumgartner a dezvăluit că lucrurile nu au stat chiar așa. „În timpul căderii am crezut că-mi voi pierde cunoștința din cauza violenței săriturii. Presiunea era minimă, nu simțeam aerul. A fost mult mai dificil decât mă așteptam. Mă simțeam obosit, deshidratat. Acolo sus este o lume diferită, corpul reacționează diferit. N-am simțit că pot muri, dar am zis că dacă nu încetez să mă mai

rotesc, nu voi bate viteza sunetului. Asta ar fi fost o mare dezamăgire pentru mine, pentru că nu mai am niciun pic de energie să fac asta din nou. Senzația a fost ca și cum aș fi înotat fără să simt apa. Costumul era presurizat și a fost foarte greu când am început să mă rotesc. Vreo 10 secunde n-am știut cum să ies din încurcătură. Cu siguranță am avut un înger păzitor alături de mine. Știam că toată planeta se uită la mine și îmi doream ca și ceilalți să poată vedea ce văd eu. Câteodată trebuie să mergi foarte sus ca să realizezi cât de mic ești!”

(material preluat de pe site-ul <http://qmagazine.ro>)

A. (10 puncte: 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Formulează, sub formă de enunțuri, răspunsuri la fiecare din următoarele cerințe, prin valorificarea textului citat:

1. În șapoul articolului se precizează că Felix Baumgartner a reușit „să stabilească trei recorduri absolute”. Precizează care sunt acestea.
2. În text se vorbește despre situațiile critice prin care a trecut austriacul în timpul saltului. Menționează două dintre ele.
3. Precizează legătura care există între Neil Armstrong și Felix Baumgartner.
4. Explică semnificația tatuajului de pe antebrațul lui Baumgartner.
5. Prezintă un motiv pentru care Ava Baumgartner „privea neclintită spre monitor” saltul lui Felix.

B. (10 puncte)

După saltul în stratosferă, Felix Baumgartner afirmă: „Câteodată trebuie să mergi foarte sus ca să realizezi cât de mic ești!”

Redactează un text de 10-15 rânduri în care să-ți susții opinia despre valabilitatea afirmației sale pentru omul modern.

SUBIECTUL al III-lea

10 puncte

Privește afișul de mai jos, folosit într-o campanie de promovare a României.

1. Răspunde, după modelul mesajului verbal de pe afiș, la întrebarea „De ce iubesc România?”.
2. Prezintă, într-un text de 15-30 de rânduri, ce relație există între mesajul verbal și cel vizual de pe afiș.